

Týden umění připomněl deset let galerie

Několik děl z třebíčské Galerie FRANTA poputuje na výstavu na Pražský hrad.

■ Antonín Zvěřina

Týden umění - 10 LET EXPOZICE FRANTA – se uskutečnil minulý týden v Galerii FRANTA na Karlově náměstí v Třebíči.

Nabídl pestrou škálu přednášek a hudebních vystoupení, uskutečnilo se i slavnostní otevření sklepení Národního domu, kde začala prodejní výstava soch Anety Schütz.

Ve čtvrtek 5. prosince od 16.30 hodin se v galerii ujal slova bývalý starosta Pavel Heřman s přednáškou Franta a Třebíč - trnitá cesta ke stálé expozici.

Malíř a sochař František Mertl, v uměleckém světě známý pod pseudonymem FRANTA, se narodil v třebíčských Domcích, dětská léta však prožil v Brtnici.

Od mládí se zajímal o výtvarné umění, v letech 1948 až 1952 absolvoval Školu uměleckých řemesel, nyní Vyšší uměleckoprůmyslovou školu v Brně. V letech 1952 až 1957 studoval na Akademii výtvarných umění v Praze, kde byl žákem profesora Miloslava Holého.

Nepovolili sňatek

V roce 1956 se jako stipendista akademie v italské Perugii setkal s francouzskou studentkou Jacqueline, která ho o rok později navštívila v Praze.

Tehdejší úřady nepovolily jejich sňatek, StB je pronásledovala a perzekvovala, a proto odešel František Mertl z komunistického Československa do Francie.

„S kufříkem překročil hranici mezi východním a západním Berlínem, kde byl na zájezdu s československými umělci. Jen je informoval, že se rozhodl pro emigraci, zed' tehdy mezi oběma částmi ještě nestála,“ přiblížil Heřman.

V roce 1958 se oženil a ve Francii usadil, od roku 1964 žije a tvoří v provensálském městečku Vence. Brzy vynikl jako malíř i jako sochař.

Už v letech 1963 a 1965 se zúčastnil pařížského bienále, později samostatně vystavoval v muzeu v Mentonu, v muzeu Galliera v Paříži i v Picassově muzeu v Antibes.

V roce 1965 koupilo jeden z jeho obrazů muzeum v Nice, což znamenalo první krok k tomu, aby později byly jeho práce zařazeny do Centre Pompidou v Paříži či do Guggenheimova muzea v New Yorku.

V průběhu let pak absolvoval nespočet samostatných výstav v Evropě, Asii, Americe i Africe. František Mertl nikdy nezapomněl na svůj rodný kraj ani rodné město a pravidelně je navštěvuje.

V roce 2014 se rozhodl věnovat městu Třebíč několik desítek svých děl v hodnotě přesahující 15 milionů korun. V Třebíči pak následně vznikla jeho stálá expozice Galerie FRANTA, která je jediná na světě.

Při jejím otevření tehdejší starosta Pavel Heřman pronesl: „Něco takového bude městu závidět celý kulturní svět. Chtěl bych Mistru Frantovi poděkovat, protože to není tak obvyklé, aby umělec takhle myslel na svoje rodiště.“

Mistr FRANTA tehdy vzpomínal, že

BÝVALÝ starosta Pavel Heřman vyprávěl o vzniku Galerie FRANTA i o setkáních s Mistrem.
Foto: Antonín Zvěřina

se rodina za války schovávala v blízké Brtnici. „Můj otec po obsazení republiky odešel bojovat do ciziny,“ vysvětlil příčinu.

Po válce se rodina přestěhovala nejprve do Olomouce, pak do Brna a Mistr studoval výtvarné umění v Praze. Vrátil se k osobě své manželky, kvůli které republiku opustil. Režimu vadila i jiná věc, a to její židovský původ.

Přání obou mladých lidí, kteří chtěli žít v tehdejší Československu, úředníci nevyhověli. Mistrovi také vadil tehdejší přístup ke kultuře sovětského ministra kultury Ždanova, který v padesátých letech prosazoval jedině socialistický realismus.

Druhá vlast

Podotkl, že Francie se stala jeho druhou vlastí už kvůli přijetí po emigraci. Velice ho potěšilo, když žádal o tamní papíry, s úředníkem se domluvil, že za války jeho otec bojoval s jeho otcem. „Možná i to přispělo, že jsem všechny potřebné dokumenty brzy obdržel,“ usmíval se FRANTA.

„Co mě velice mrzelo, že jsem nemohl přijet svému tátovi na pohřeb,“ přiznal Mistr Franta. To mu režim jako zrádci nedovolil. O mnoho kamarádů přišel po odchodu z republiky. „Moje dopisy jim působily nepříjemnosti, a tak jsme toho raději zanechali,“ přiznal tehdy FRANTA.

Pavel Heřman na přednášce připomněl svoje první setkání s Františkem Mertlem. V roce 1986 navštívil umělec Brtnici. Musel zaplatit za vstup do Československa nějakou částku, aby režim návštěvu rodiny v Brtnici umožnil.

„Můj tehdejší kolega veterinář byl spolužákem Mertla a říká mi, nechceš si přijet do Brtnice vyfotit zajímavého člověka? Souhlasil jsem, i když jsem o Františkovi vůbec nic nevěděl,“ pokračoval Heřman. Vyfotil tam první tři fotografie.

Umělec mu navrhl, aby přijel do Francie a tam ve fotografování pokračoval. Což v té době nebylo možné. Přišel rok 1989 a FRANTA měl výstavu v Malovaném domě, kde se Heřman s Mertlem opět potkal.

Tehdy zaznělo jeho přání, že chce nějaká díla věnovat svému rodnému městu. Heřman upozornil, že se jed-

nalo o několikaletou přípravu, než stálá výstava vznikla, a hlavní zásluhu přisoudil tehdejší ředitelce městského kulturního střediska Jaromíře Hanáčkové.

„V té době už jsem samozřejmě za Mertlem mohl vyjždět a měl jsem tu výsadu, že mně dovolil, abych ho fotil při práci, což výtvarníci nemají příliš rádi. Nafotil jsem tisíce snímků,“ netajil Heřman. „Je to neuvěřitelný člověk, takové stáří je snem každého. Takže vznikla Galerie FRANTA, kterou nám lidé, kteří přijedou ze zahraničí a umělce znají, závidí. Jsem moc rád, že jeho díla tady máme, a FRANTA na nás nezapomíná, naopak,“ dodal Pavel Heřman.

Návštěva Vence

Návštěvy Francie do města Vence se letos zúčastnil starosta Pavel Pacal, místostarosta Miloš Hruza, místosta-

Divadla a koncerty

Neděle 12. 1. v 18 hod. – Foyer divadla Pasáž – I. koncert KPH **SLAVNOSTNÍ NOVOROČNÍ KONCERT S PRÍPITKEM MORAVSKÉ KLAVÍRNÍ TRIO a OPERNÍ HOSTÉ**

Úterý 21. 1. v 19 hod. – Národní dům (stolová úprava)

HETTY KATE TRIO (AUS/CZ)
Hetty Kate (AUS) – zpěv, Libor Šmolgas (CZ) – kytara, Nick Haywood (AUS) – kontrabas

Pondělí 27. 1. v 19 hod. – Divadlo Pasáž – I. představení skupiny „A“ **DIVADLO KALICH PRAHA**
Stefan Vögel: DOBŘE ROZEHŘANÁ PARTIE

Středa 29. 1. v 19 hod. – Národní dům – I. koncert HS **FOLK TEAM**

Čtvrtek 30. 1. v 19 hod. – Národní dům – mimoabonentní představení

Divadlo Antonína Dvořáka Příbram
Irena Dousková: HRDÝ BUDŽES

rosta Pavel Janata, tajemnice Jaromíra Moudrá a mluvčí Irini Martakidisová.

Starosta Pacal tehdy vysvětlil, že ve Vance žije čestný občan Třebíče Mistr FRANTA. Připomněl, že letos na podzim uplyne deset let od otevření Galerie FRANTA v Třebíči v Národním domě na Karlově náměstí.

„Při této příležitosti jsme chtěli Mistra přivítat v Třebíči, ale je mu 94 let a cestování už mu působí potíže. O setkání projevil zájem a musíme také projednat zapůjčení některých děl z této galerie do zamýšlené výstavy, která se uskuteční od jara příštího roku v areálu Pražského hradu,“ vysvětlil Pacal.

Ta se bude konat u příležitosti loňského udělení státního vyznamenání Mistru FRANTOVI od prezidenta Petra Pavla. Obdržel vyznamenání Medaile Za zásluhy I. stupně za zásluhy o stát v oblasti umění. Umělec je malíř, sochař a grafik žijící ve Francii, představitel evropské poválečné vlny Nové figurace.

„Musím přiznat, že udělení ceny byl pro mě velký zážitek. Původně jsem nechtěl ani přijet, protože tyto oficiální věci nemám rád. Ale nyní jsem rád, že jsem změnil rozhodnutí. Určitě i moje tvorba je ovlivněná tím, že jsem se narodil v Třebíči a dětství prožil v Brtnici.“

Pokud jde o mou tvorbu, snažil jsem se díky ní najít odpověď na otázku, proč je na světě tolik zla, ale tu jsem ještě nedostal. Takže musím nadále pokračovat v práci,“ vyjádřil se těsně po obdržení ceny František Mertl alias FRANTA.

Pro Františka Mertla to nebylo první významné ocenění. V minulosti obdržel nejvyšší ocenění Kraje Vysočina - Kamennou medaili.

Klub seniorů

Pátek 10. ledna ve 14 hodin, Národní dům, malý sál
POSEZENÍ S HARMONIKOU

Čtvrtek 23. ledna ve 14 hodin, Národní dům, velký sál
VÝROČNÍ ČLENSKÁ SCHŮZE
K tanci a poslechu hraje H. Jireček a J. Nosek.

Výstavy

Galerie Malovaný dům
Do 5. 1. Vánoce v Malovaném domě – vánoční výstava

Výstavní síň Předzámčí
Do 5. 1. Jitka Fischerová – obrazy

Zámecké konírny
Do 5. 1. Vánoční výstava betlémů – betlémů nejen z Třebíče

Galerie Tympanon
Do 19. 1. Eva Jeníčková - Dotkní se

Spolek Fšem

Neděle 19. ledna - čtení básní Ivana Martina Jirouse - Honky Ponk Café – 17 hodin.